

**Karpacka Państwowa
Uczelnia w Krośnie**

Zakład Turystyki i Rekreacji

R a p o r t
z badań ruchu turystycznego
w Krośnie w roku 2020

Badania wykonał zespół:

dr Rafał Kapica

dr hab. Piotr Łopatkiewicz, prof. KPU

dr Łukasz Szmyd

Krosno 2021

Spis treści

Analiza badań ankietowych ruchu turystycznego w Krośnie w roku 2020	2
Dobór próby	2
Metody, techniki i narzędzia badawcze	2
Charakterystyka badanej zbiorowości	4
Organizacja i przebieg badań	5
Wyniki badań	6
Analiza wskaźników funkcji turystycznej Krosna	15
Wskaźnik Deferta	18
Wskaźnik Charvata	19
Wskaźnik Schneidera	20
Wskaźnik Baretje'a-Deferta	21
Wskaźnik gęstości bazy noclegowej na km ²	22
Podsumowanie	23

Analiza badań ankietowych ruchu turystycznego w Krośnie w roku 2020

Dobór próby

Przeprowadzanie badań całościowych zwykle jest ograniczone z punktu widzenia organizacyjnego czy ekonomicznego. Konieczne jest zatem dokonywanie doboru próby. Do badań wybrano miejsca koncentracji ruchu turystycznego w Krośnie. Były to przede wszystkim hotele w mieście, a także atrakcje turystyczne jak: Centrum Dziedzictwa Szkła, Muzeum Podkarpackie i Muzeum Rzemiosła.

Przesłanki do dokonania takiego, celowego doboru próby były następujące:

1. W miejscach recepcji ruchu turystycznego jest większa możliwość zbadania typowych turystów, w przeciwieństwie do osób przybywających do Krośna w celach okazjonalnych zakupów czy załatwiania rozmaitych spraw np. w urzędach.

2. W miejscach recepcji ruchu turystycznego badani dysponują większą ilością czasu potrzebnego do wypełnienia kwestionariusza, może się to odbywać w zaciszu hotelowego pokoju, ewentualnie w czasie oczekiwania na rozpoczęcie programu zwiedzania w muzeum.

Metody, techniki i narzędzia badawcze

Aktywność turystyczna jest zjawiskiem wielowymiarowym. Eksploracja naukowa turystyki dokonywana jest za pomocą badań o charakterze ilościowym oraz jakościowym. Badania ilościowe to statystyki dające obraz wielkości zjawiska, nie pokazujące jednak kim są badani. Badania jakościowe eksplorują zjawisko głębiej, próbują odpowiedzieć na pytania o naturę zjawiska, starają się wskazać związki między poszczególnymi zmiennymi. Za najbardziej przydatne do scharakteryzowania turystów odwiedzających Krośno uznano następujące metody badawcze:

1. Sondaż diagnostyczny.
 2. Metody statystyczne.
1. Metoda sondażu diagnostycznego jest jedną z najpopularniejszych metod badań społecznych. Badania sondażowe mają na celu wykrycie wszelkiego typu zjawisk społecznych, są one też sposobem gromadzenia wiedzy o ich dynamice oraz opiniach i poglądach danej zbiorowości. Szczególnie przydatna jest ta metoda w badaniach postaw, motywów działania i zainteresowań respondentów.

Do scharakteryzowania turystów w Krośnie zastosowano wyniki uzyskane narzędziem kwestionariusza ankiety. Kwestionariusz ten opracowano na potrzeby niniejszego badania w Zakładzie Turystyki i Rekreacji Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie. Kwestionariusz składał się z dwóch części. Pierwsza zawierała 10 pytań, które charakteryzowały różne zmienne przyjazdu (cel, długość i miejsce noclegu, odwiedzone atrakcje, itp). Drugą część kwestionariusza tworzyła metryczka opisująca najważniejsze dane demograficzne respondentów.

Analizę zebranych wyników przeprowadzono przy pomocy oprogramowania statystycznego IBM SPSS Statistics (dawniej: SPSS – Statistical Package for the Social Sciences). Przyjęto poziom istotności $\alpha = 0,05$. Oznacza to, że przyjmuje się hipotezę zerową za prawdziwą lub ją odrzuca z prawdopodobieństwem 95%. W prezentacji wyników posłużono się wartością „p”, która jest najostrzejszym ($p \leq \alpha$) poziomem istotności, przy którym można odrzucić testowaną hipotezę na podstawie danych empirycznych.

W celu eksploracji związków występujących między poszczególnymi zmiennymi wykorzystano kilka rodzajów testów statystycznych. Do analizy związków łączących zmienne nominalne wykorzystano test Chi – kwadrat.

$$Chi^2 = \sum_{i=1}^k \sum_{j=1}^r \frac{(n_{ij} - n_{ij})^2}{n_{ij}}$$

gdzie:

n_{ij} – liczebność rzeczywista komórki, w której realizuje się i-ta wartość zmiennej X oraz j-ta wartość zmiennej Y

n_{ij} – liczebność teoretyczna komórki o i-tej wartości zmiennej X oraz j-tej wartości zmiennej Y, przy założeniu niezależności zmiennych X, Y i zadanych rozkładach brzegowych zmiennych X oraz Y.

k – liczba wartości zmiennej X

r – liczba wartości zmiennej Y

W analizie statystycznej przedstawiono współczynnik V Cramera, który wskazuje poziom zależności (siłę związku) między dwiema zmiennymi nominalnymi. Zawiera się on w przedziale od 0 do 1. Wartości bliskie zero wskazują na słaby związek, a bliskie 1 na silny związek pomiędzy tymi zmiennymi. Do interpretacji przyjęto następujące przedziały tego zakresu: 0 to brak związku, 1 – związek doskonały, (0; 0,2) – związek bardzo słaby, <0,2; 0,4) – związek słaby, <0,4; 0,6) – związek średniej siły, powyżej 0,6 – związek silny.

Charakterystyka badanej zbiorowości

Kwestionariusze ankiet wypełniło 189. respondentów. W grupie tej 56,1% (106 osób) stanowiły kobiety, zaś 43,9% (83 osób) stanowili mężczyźni. Liczbę osób badanych z poszczególnych województw prezentuje tabela 1. Najliczniej reprezentowane było województwo mazowieckie 21,7%, podkarpackie 18%, dolnośląskie 16,9%. W porównaniu do badań z 2018 r. najwięcej turystów ubył z Lubelszczyzny (o 7,4%) i Małopolski (o 5,5%), W tym specyficznym 2020 roku nie odnotowano turystów z województwa lubuskiego i zachodniopomorskiego.

Tabela 1. Badani według województw

Województwo	N	%
Dolnośląskie	32	16,9
Kujawsko-Pomorskie	3	1,6
Lubelskie	4	2,1
Lubuskie	0	0,0
Łódzkie	8	4,2
Małopolskie	15	7,9
Mazowieckie	41	21,7
Opolskie	5	2,6
Podkarpackie	34	18,0
Podlaskie	1	0,5
Pomorskie	2	1,1
Śląskie	24	12,7
Świętokrzyskie	6	3,2
Warmińsko-Mazurskie	10	5,3
Wielkopolskie	4	2,1
Zachodniopomorskie	0	0,0
Ogółem	189	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie badań własnych

Badani w znakomitej większości (83,6%) przyjechali do Krosna samochodem osobowym, autobusem dotarło 14,8%, a pociągiem 1,6% badanych.

Tabela 2. Badani według wykształcenia

Wykształcenie	N	%
podstawowe	25	13,2
zawodowe	3	1,6
średnie	37	19,6
policealne	7	3,7
wyższe	117	61,9
Ogółem	189	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie badań własnych

Ponad połowa ankietowanych posiadała wykształcenie wyższe (tabela 2), następnie średnie. W porównaniu do poprzedniego badania (2018 r.) w 2020 r. Krosno odwiedziło więcej osób z wykształceniem podstawowym. Analiza kwestionariuszy badań wskazuje, że były to głównie dzieci przyjeżdżające z rodzicami.

Sytuacja finansowa badanych wyglądała następująco: najczęściej, bo ponad połowa ankietowanych (56,1%) określiło swoją sytuację finansową jako dobrą, a 28,6% jako bardzo dobrą (tabela 3).

W porównaniu do poprzednich badań to wzrost o 14,3% osób najbardziej zamożnych, zmalała natomiast o 14,2% osób z przeciętną sytuacją finansową. W większości byli to ludzie aktywni zawodowo (62,4%), studenci i uczniowie (25,4%) oraz emeryci, renciści (10,6%). W najmniejszym odsetku byli bezrobotni – 1,6%.

Tabela 3. Sytuacja finansowa badanych

Sytuacja finansowa	N	%
bardzo dobra	54	28,6
Dobra	106	56,1
przeciętna	25	13,2
Zła	4	2,1
Ogółem	189	100,0

Źródło: Opracowanie na podstawie badań własnych

Organizacja i przebieg badań

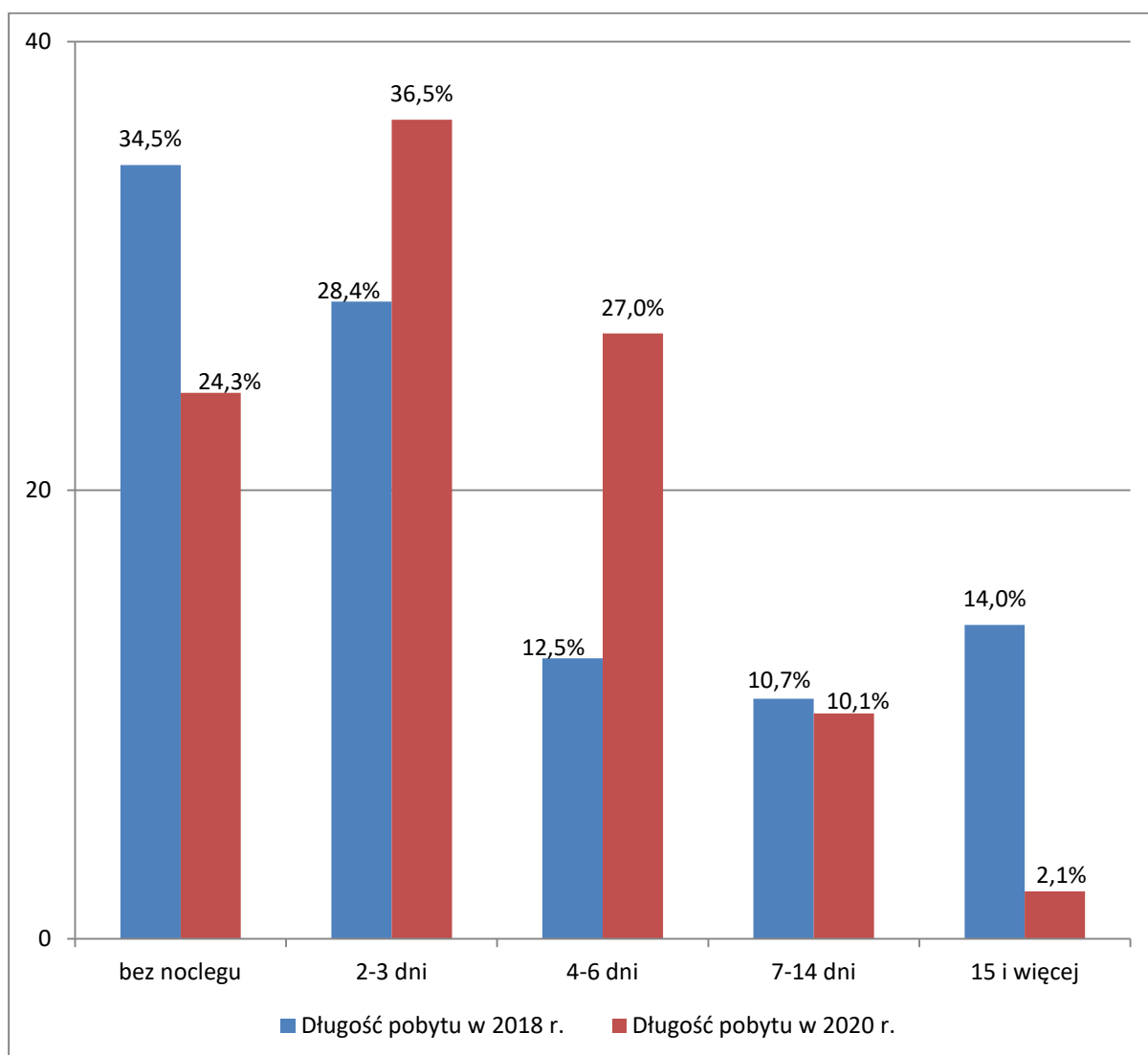
Badania prowadzono przez cały 2020 r. Wydrukowane kwestionariusze ankiet rozłożono w obiektach hotelarskich w Krośnie oraz w Centrum Dziedzictwa Szkła, Muzeum Podkarpackim i Muzeum Rzemiosła.

Czasowe zamykanie gospodarki spowodowane epidemią koronawirusa znacząco odbiło się na wielkości ruchu turystycznego, a tym samym na zwrotach wypełnionych kwestionariuszy, których 66,1% przypadło na lipiec, sierpień i wrzesień.

Wyniki badań

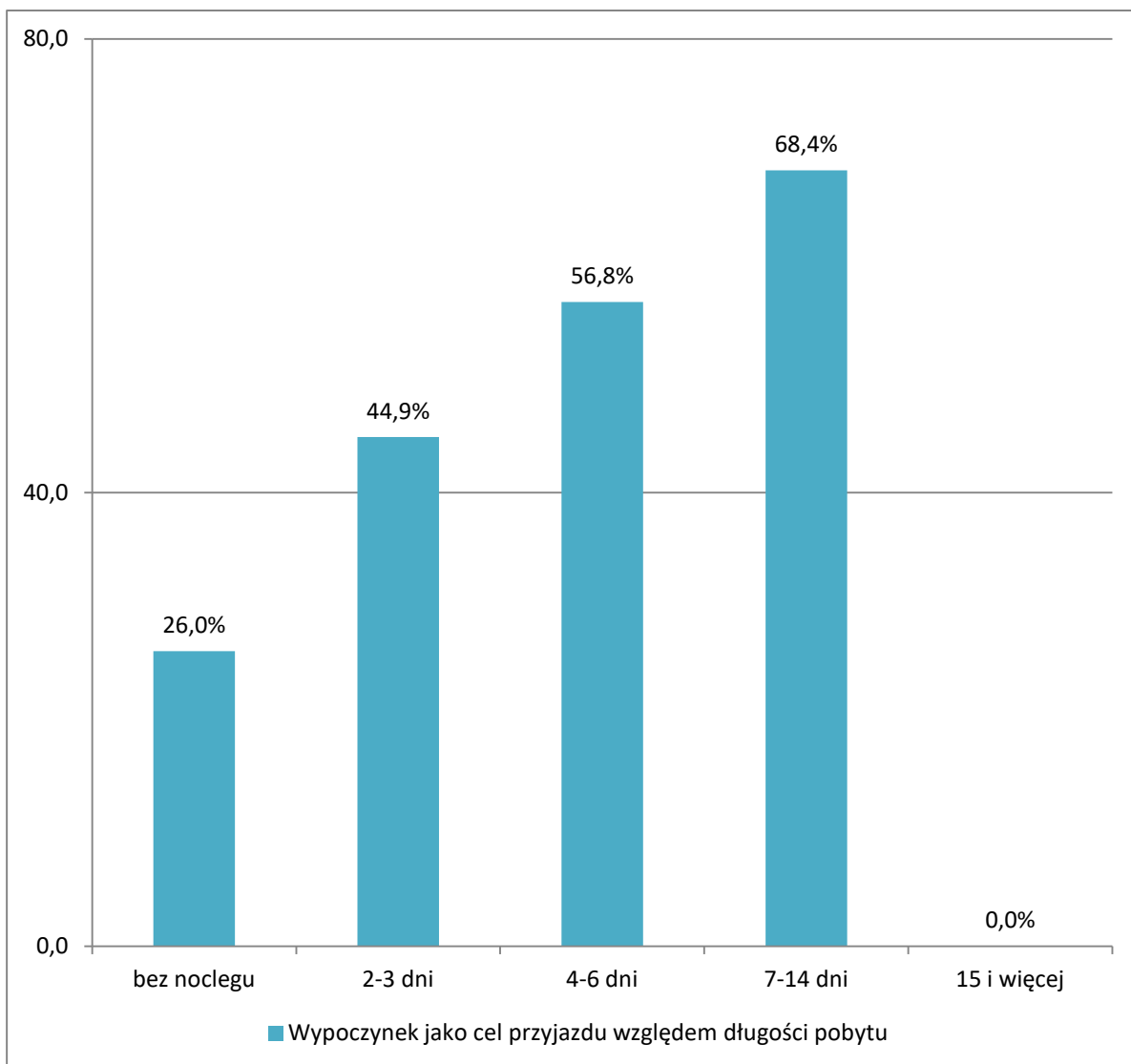
Najwięcej badanych zostawała w Krośnie na 2-3 dni, wskazało tak 36,5% ankietowanych (wykres 2). Dłuższy pobyt 4-6 dniowy deklarowało 27%, natomiast nie nocowało w Krośnie 24,3%. W porównaniu do poprzedniego badania znacząco mniej było odwiedzających jednodniowych (o 10,2%) oraz osób wskazujących ponadwutygodniowy pobyt, czyli w większości kuracjuszy pobliskich uzdrowisk w Iwoniczu Zdroju i Rymanowie Zdroju (mniej o 11,9%). Więcej natomiast przyjechało na pobyty 2-3 oraz 4-6 dniowe (odpowiednio 8,1% i 14,5%).

Zaznaczyła się istotna statystycznie zależność na poziomie $p=0,002$ i V Cramera = 0,3 między długością pobytu a celem przyjazdu do Krosna.

Wykres 2. Długość pobytu badanych w Krośnie w 2018 i 2020 roku

Jak pokazuje wykres 3 cele wypoczynkowe były częściej zaznaczane im dłuższy był pobyt. Prawidłowość ta nie dotyczyła jedynie pobytów ponaddwutygodniowych, co ponownie wskazuje na kuracjuszy uzdrowisk.

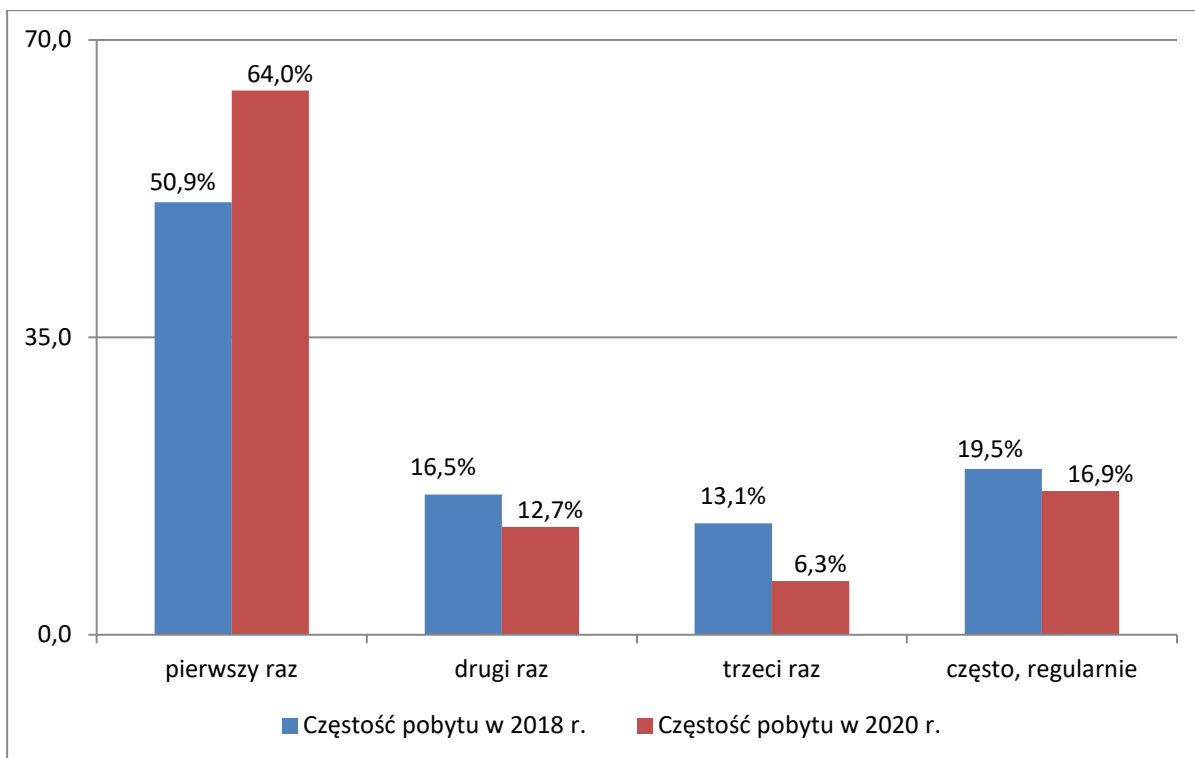

Wykres 3. Wypoczynek jako cel przyjazdu względem długości pobytu

$\chi^2(4) = 17,03$; $p = 0,002$; V Cramera = 0,3

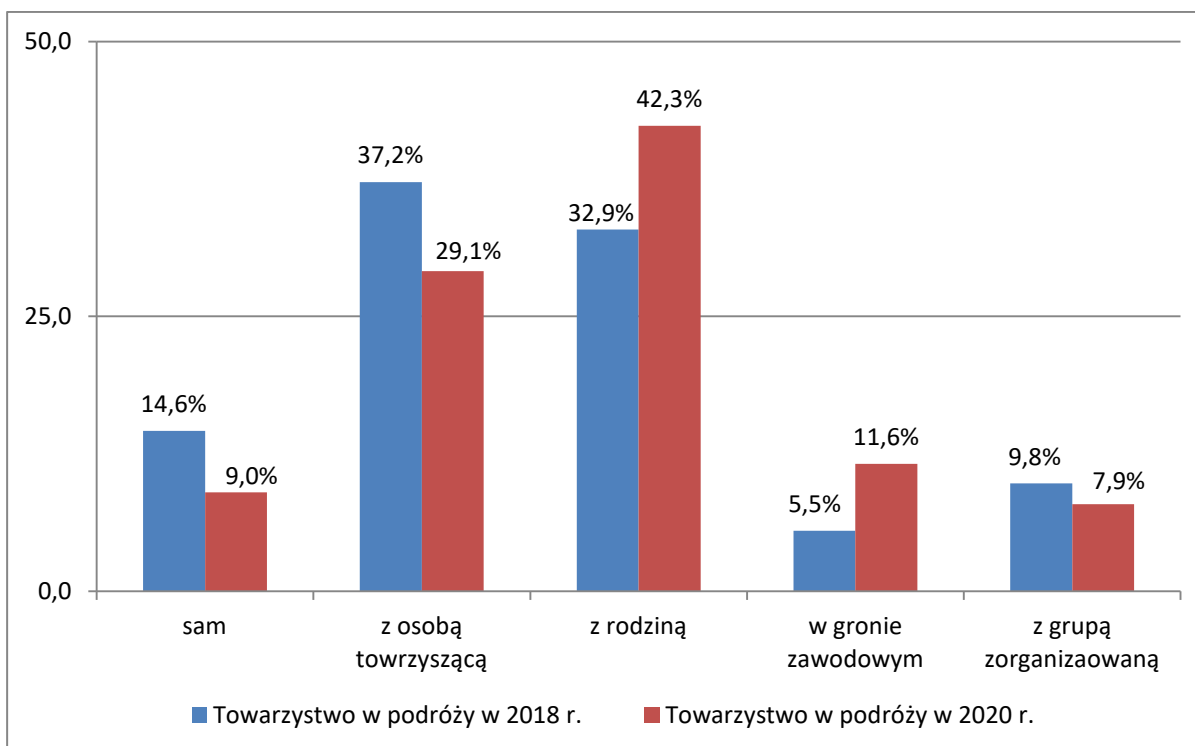
% badanych odwiedziła Krosno pierwszy raz (wykres 4). W porównaniu do poprzednich badań było to 13,1% więcej.

Nieznacznie spadła liczba odwiedzających miasto po raz drugi oraz często, regularnie, odpowiednio mniej o 3,8% i 2,9%. Odwiedzających Krosno trzeci raz było mniej o 6,8%. Nie stwierdzono, aby inne kategorie jak np. sytuacja finansowa czy wiek badanych wpływały na długość pobytu

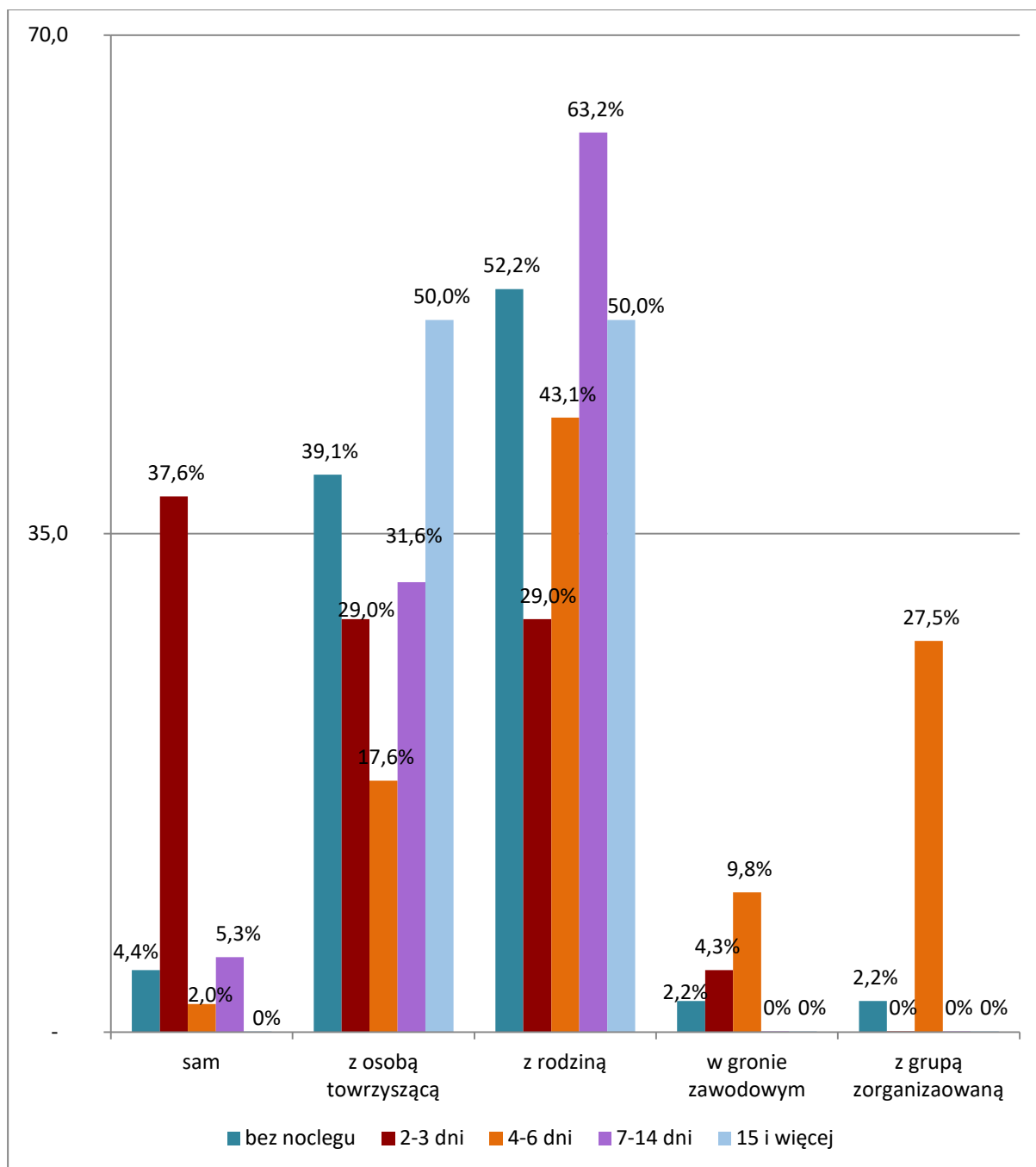
Wykres 4. Częstość pobytu w Krośnie w 2018 i 2020 roku

W 2020 roku badani najczęściej przyjeżdżali do Krosna rodzinnie (42,3%) oraz z osobami towarzyszącymi (29,1%). Rzadziej odwiedzali Krosno turyści zorganizowani – 7,9% i podróżujący samodzielnie – 9%. W odniesieniu do poprzednich badań wzrost notowany jest w kategorii z rodziną oraz w gronie zawodowym, co prezentuje wykres 5.

Wykres 5. Towarzystwo w podróży odwiedzających w 2018 i 2020 roku

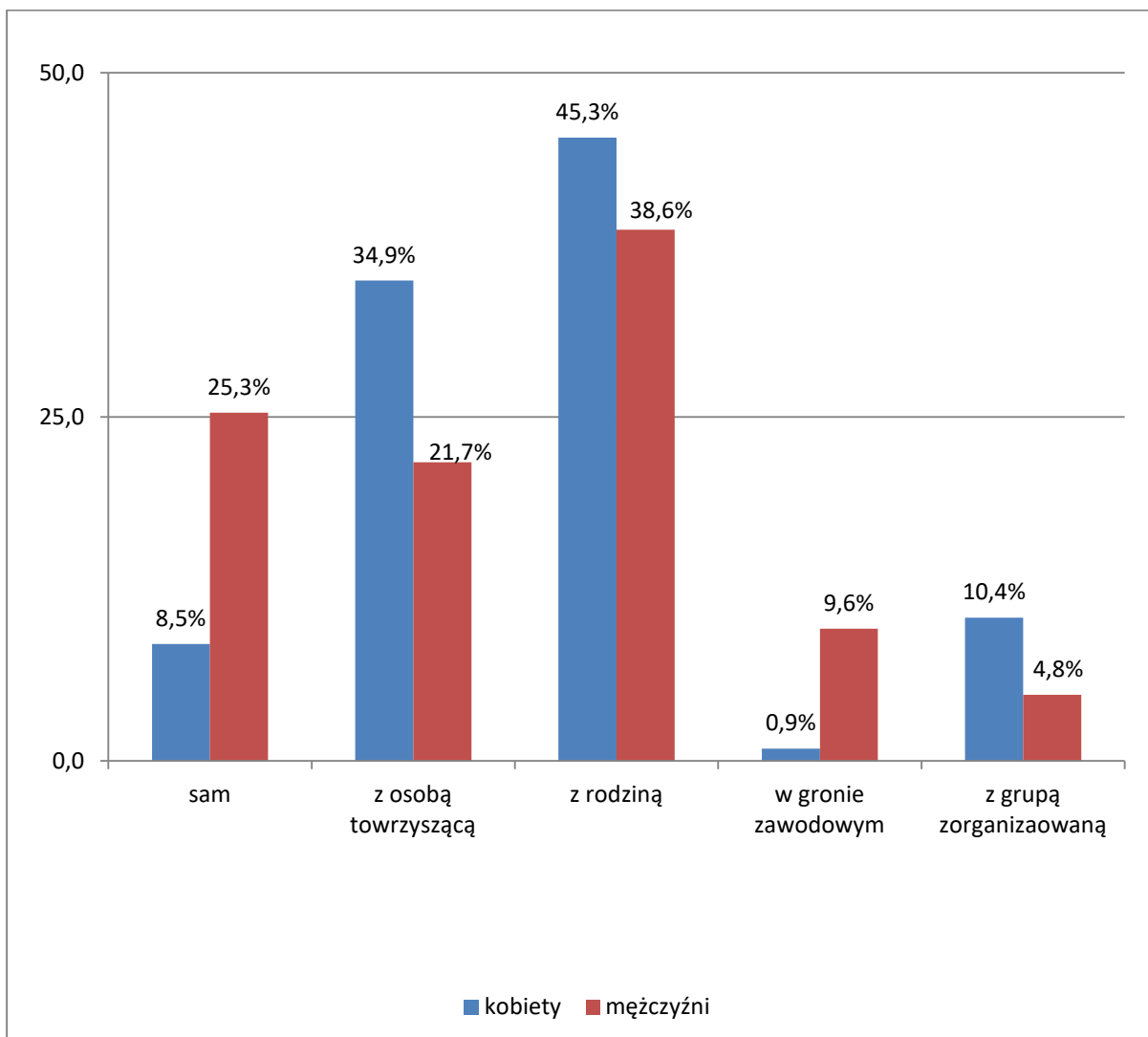
Wykres 6 mimo, że dane nie są statystycznie istotne, wyraźnie pokazuje charakter przyjazdów do Krosna i okolic w 2020 r. Podróżujący samodzielnie generalnie ograniczyli swoje wizyty do 2-3 dni., z kolei najdłuższe, ponad 7 dniowe pobyty zrealizowały jedynie rodziny i podróżni z osobami towarzyszącymi.

Wykres 6. Długość pobytu w Krośnie i okolicach w zależności od towarzystwa w podróży w 2020 r.

W porównaniu do poprzedniego badania grupy zorganizowane odwiedziły Krosno i okolice w zbliżonym odsetku 30,4% (2018 r.) do 27,5% (2020 r.), ale ich przyjazdy uległy znacznemu skróceniu z ponad 15 do 4-6 dni.

Poziom sprzed dwóch lat zachował odsetek przyjazdów w gronie zawodowym na 4-6 dni (9,8%), natomiast krótsze firmowe przyjazdy były znacząco mniej liczne, a dłuższych, ponad 7 dniowych, nie odnotowano.

Wykres 7. Towarzystwo w podróży odwiedzających według płci

$\chi^2(5)=23,21$; $p0,01$; V Cramera = 0,35

Podobnie jak w poprzednim badaniu, zaznaczyła się istotna statystycznie zależność między płcią a towarzystwem w podróży. Panie częściej przyjeżdżały z rodzinami i z osobami towarzyszącymi, natomiast mężczyźni samodzielnie oraz w gronie zawodowym, co prezentuje wykres 7.

Deklarowane cele pobytu w Krośnie pokazuje tabela 4. Ze względu na rozproszenie wyników w badaniu w 2018 r. zespół badawczy postanowił zmodyfikować liczbę dostępnych odpowiedzi. Niektóre kategorie zostały połączone, a dodano „chęć poznania regionu”. W tabeli pojawiły zatem puste miejsca w tej kategorii w 2018 roku.

Podobnie jak dwa lata wcześniej badani najczęściej zaznaczali kategorie zwiedzanie zabytków (63%, wzrost o 8,7%), wypoczynek (45%, wzrost o 3,5%) oraz turystykę aktywną (39,2%, wzrost o 12,5%).

W najmniejszym stopniu badanych zmotywował do przyjazdu udział w imprezie sportowej (2,6%) i zakupy (1,1%), natomiast nikt nie wskazał celów religijnych oraz tranzytu.

W porównaniu do poprzednich badań największe spadki zainteresowań turystów odnotowała kategoria „odwiedziny rodzinnych stron” (o 14,6%) oraz „udział w imprezach kulturalnych i sportowych” (o 6,5%).

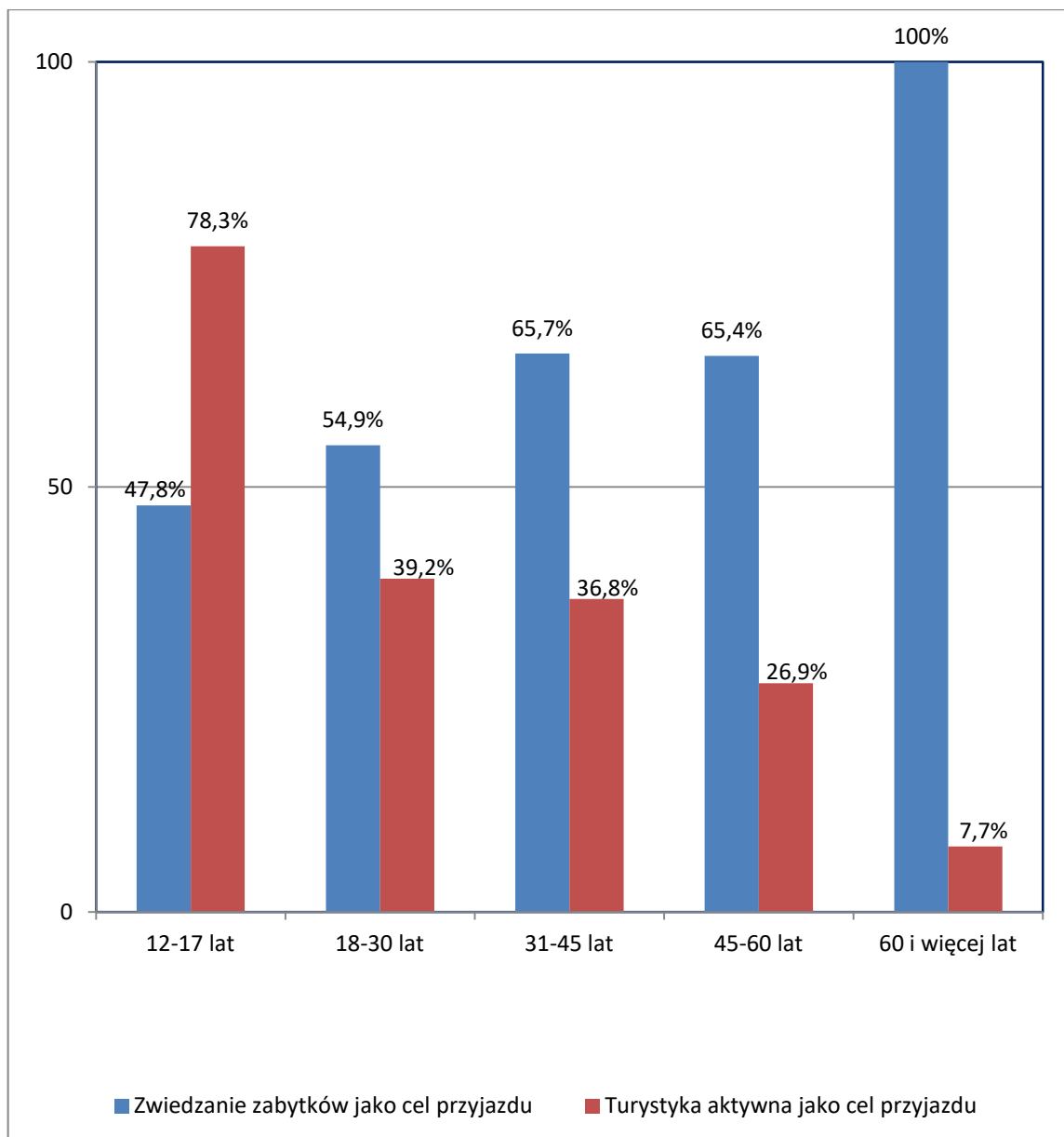
Tabela 4. Cele pobytu badanych w Krośnie w 2018 i 2020 roku*

Cel pobytu	N	N	%	%
	2018	2020	2018	2020
wypoczynek	136	85	41,5	45
poznanie przyrody	39	49	11,9	25,9
sprawy służbowe, konferencje i szkolenia	45	17	13,8	9
cele zdrowotne, sanatorium	37	14	11,3	7,4
cele religijne	8	0	2,4	0
przejazd tranzytem	15	0	4,6	0
odwiedziny rodzinnych stron, krewnych, znajomych	74	15	22,5	7,9
zwiedzanie zabytków	178	119	54,3	63
turystyka aktywna	87	74	26,5	39,2
udział w imprezie kulturalnej, sportowej	30	5	9,1	2,6
zakupy	19	2	5,8	1,1
chęć poznania regionu	-	24	-	12,7
inne cele	9	4	2,7	2,1

*wartości procentowe nie sumują się do 100, ponieważ możliwe było udzielenie kilku odpowiedzi

Wśród kilku wybieranych kategorii celu pobytu zaistniały istotnie statystycznie zależności. Zaobserwowano silną korelację na poziomie $\chi^2(4) = 76,846$; $p < 0,001$; V Cramera = 0,64 między wiekiem a zdrowotnym celem przyjazdu.

Kategorię tę zaznaczyły wyłącznie osoby z grupy 45-60 oraz 60 i więcej lat (odpowiednio: 23,1% i 61,5%). Ponownie wskazuje to na kuracjuszy uzdrowisk w Iwoniczu Zdroju i Rymanowa Zdroju.

Wykres 8. Zwiedzanie zabytków i turystyka aktywna jako cel pobytu względem wieku badanych

$\chi^2(4)=11,654$; $p=0,02$; V Cramera = 0,25 dla „zwiedzanie zabytków”

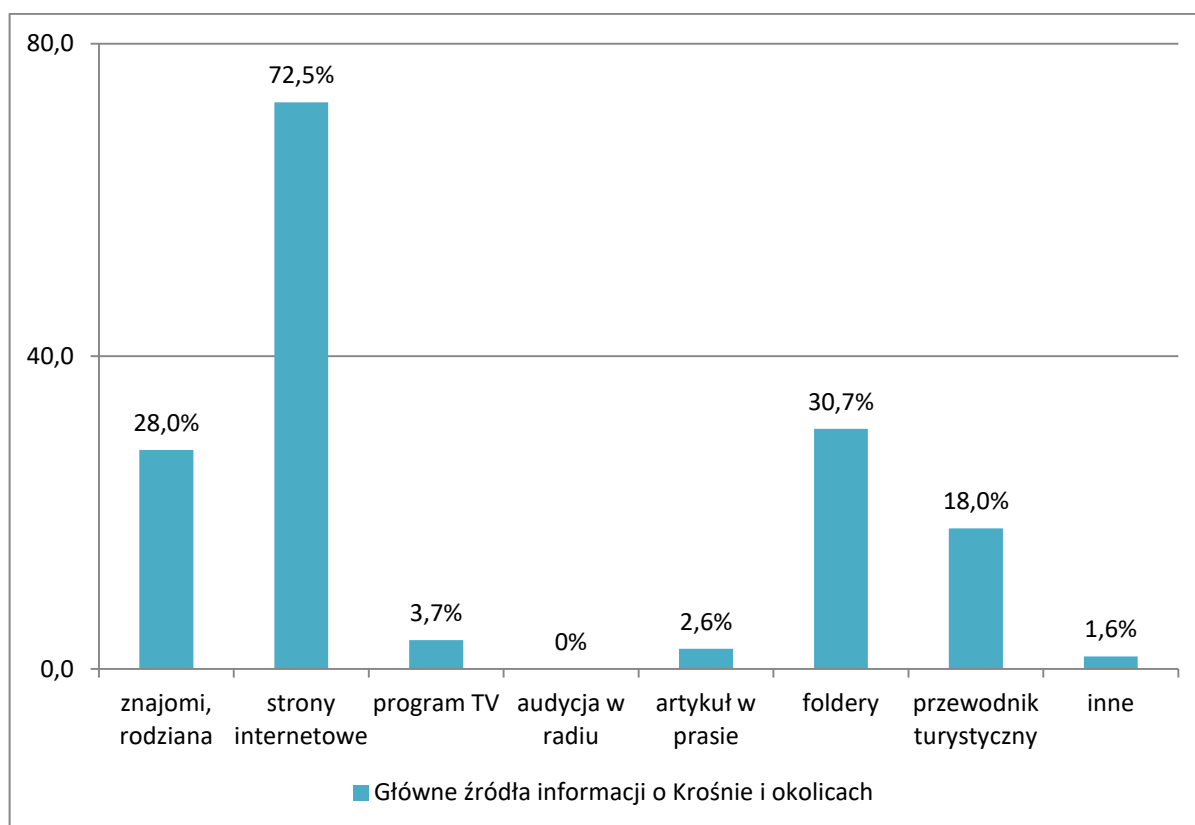
$\chi^2(4)=21,969$; $p<0,001$; V Cramera = 0,34 dla „turystyka aktywna”

Wiek respondentów determinował również rodzaj preferowanej aktywności turystycznej. Wykres 8 wskazuje, że im badani byli starsi, tym częściej celem ich przyjazdu było zwiedzanie zabytków. Z kolei osoby młodsze przeważnie zainteresowane były turystyką aktywną.

Wiedzę o Krośnie i okolicach ankietowani czerpali głównie ze stron internetowych (72,5%), oraz folderów turystycznych (30,7%). 28% badanych uzyskiwało informację od rodziny i znajomych, co uwidacznia wykres 9. W najmniejszym odsetku respondenci wskazali programy telewizyjne i artykuły prasowe – 3,7% i 2,6%.

Badania wskazują ($\chi^2(4) = 13,539$; $p = 0,009$; $V \text{ Cramera} = 0,27$), że 41,2% osób w przedziale 18-30 lat oraz 46,2% osób po sześćdziesiątce czerpało wiedzę o Krośnie od rodzin czy znajomych. W innych grupach wiekowych odsetek ten znacząco malał, odpowiednio: 31-44 lat – 25%; 45-60 lat – 23,1% oraz poniżej 18 lat – 4,3%. Ponadto, w istotnie statystycznie sposób ($\chi^2(4) = 17,470$; $p = 0,002$; $V \text{ Cramera} = 0,30$) wiek badanych pozostawał w korelacji ze stronami internetowymi jako źródłami informacji o Krośnie.

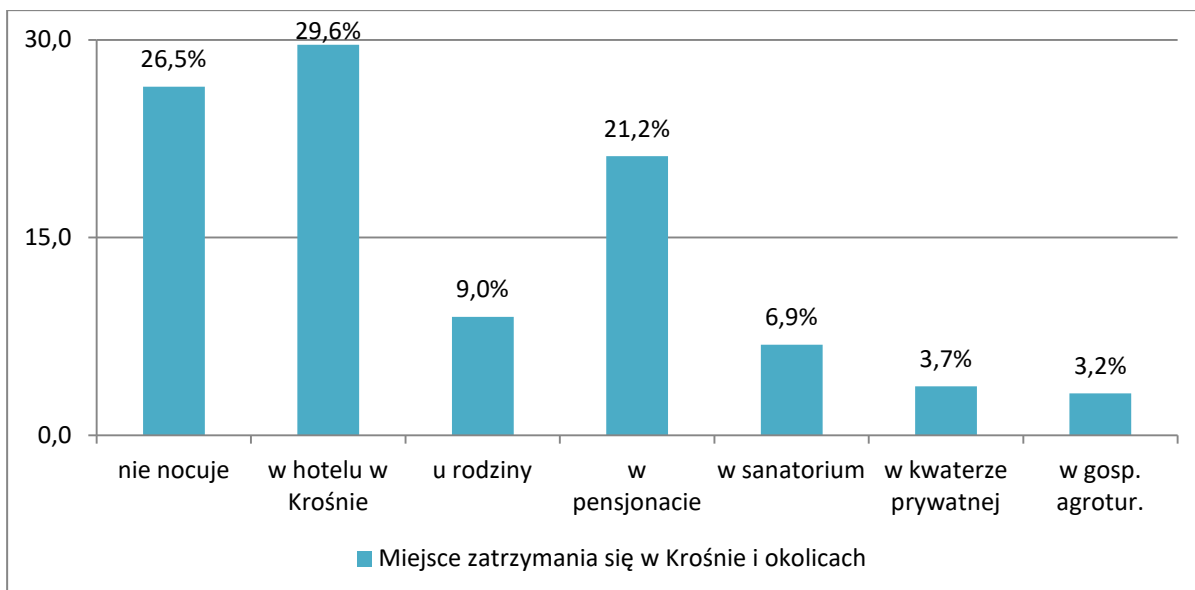
Ciekawe, że z Internetu w największym odsetku korzystali najstarsi (92,3%), osoby mające 45-60 lat 84,6%, 31-45 lat 73,7%, 18-30 lat 74,5%, a osoby poniżej 18 lat 39,1%.

Wykres 9. Główne źródła informacji o Krośnie i okolicach*

*wartości procentowe nie sumują się do 100, ponieważ możliwe było udzielenie kilku odpowiedzi

Turyści nocujący w Krośnie najczęściej wybierali hotel (29,6%) oraz pensjonat (21,2%). W mniejszym odsetku badani nocowali u rodziny (9%), w sanatorium (6,9%) i w kwaterach prywatnych (3,7%). 26,5% ankietowanych zaznaczyło, że nie nocowało w Krośnie (wykres 10). W odniesieniu do wieku, najmłodszy badani i w wieku 45-60 lat najczęściej deklarowali nocleg w pensjonacie, osoby z przedziału 18-30 i 31-45 lat przeważnie wskazywały hotel w Krośnie, natomiast badani powyżej 60 lat w zdecydowanej większości zaznaczały sanatorium. Podobnie, choć nieistotnie statystycznie, na wybór obiektu noclegowego wpłynęła sytuacja finansowa badanych.

Wykres 10. Miejsce pobytu w Krośnie i okolicach

Osoby najbardziej majątne generalnie preferowały hotele, średniozamożne wybierały hotele i pensjonaty, a ubożsi nocowali u rodzin lub przyjeżdżali tylko na jeden dzień. Do wyników odwiedzin poszczególnych atrakcji przez badanych (tabela 5) należy podejść z dużą ostrożnością, a dane traktować jedynie orientacyjnie. Pora dnia, w której badani wypełniali kwestionariusze ankiety była różna, podobnie jak kolejność zwiedzanych atrakcji. Do czasu wypełniania kwestionariusza jedni badani mogli zwiedzić już kilka obiektów, tymczasem inni mogli być jeszcze przed ich zwiedzaniem. Z badań wynika, choć statystycznie nieistotnie, że w znacznej mierze odwiedzającymi atrakcje Krosna i okolic były osoby z przeciętną i dobrą sytuacją finansową, bez wskazania na wiek, płeć czy wykształcenie.

Tabela 5. Odwiedzane przez badanych atrakcje turystyczne*

Atrakcje	N	%
Centrum Dziedzictwa Szkła	124	65,6
Zabudowa krośnieńskiego rynku	135	71,4
Kościół parafialny Św. Trójcy	68	36
Kościół franciszkanów i kaplica Oświęcimów	65	34,4
Muzeum Rzemiosła	117	61,9
Muzeum Podkarpackie	24	12,7
BWA	16	8,5
Etnocentrum	5	2,6
Skansen w Bóbrce	46	24,3
Drewniany kościół w Haczowie	8	4,2
Muzeum M. Konopnickiej w Żarnowcu	27	14,3
Inne	1	0,5

*wartości procentowe nie sumują się do 100, ponieważ możliwe było udzielenie kilku odpowiedzi

Analiza wskaźników funkcji turystycznej Krosna

Poziom pełnienia funkcji turystycznej dokonano za pomocą analizy pięciu wskaźników służących do 1) oceny intensywności ruchu turystycznego oraz 2) stopnia zagospodarowania turystycznego. Pierwszą grupę stanowią przede wszystkim trzy mierniki:

- wskaźnik Deferta nazywany również wskaźnikiem funkcji turystycznej; wyraża się go liczbą turystów korzystających z noclegów w przeliczeniu na km² obszaru. Pozwala obliczyć gęstość ruchu turystycznego na danym obszarze.

$$W_D = \frac{\text{liczba turystów korzystających z noclegów}}{\text{powierzchnia obszaru w km}^2}$$

- wskaźnik Charvata określa liczbę udzielonych noclegów przypadającą na 100 mieszkańców obszaru,

$$W_{Ch} = \frac{\text{liczba udzielonych noclegów}}{\text{liczba stałych mieszkańców obszaru}} \times 100$$

- wskaźnik Schneidera jest miernikiem intensywności ruchu turystycznego i wyraża się liczbą turystów korzystających z noclegów w przeliczeniu na 100 stałych mieszkańców obszaru,

$$W_{Sch} = \frac{\text{liczba turystów korzystających z noclegów}}{\text{liczba stałych mieszkańców obszaru}} \times 100$$

Stopień zagospodarowania turystycznego określono za pomocą dwóch wskaźników:

- wskaźnik Baretje'a-Deferta obliczany przez odniesienie liczby miejsc noclegowych do liczby ludności miejscowej,

$$W_{BD} = \frac{\text{liczba turystycznych miejsc noclegowych}}{\text{liczba stałych mieszkańców obszaru}} \times 100$$

- wskaźnik gęstości bazy noclegowej na km²

$$W_{GBN} = \frac{\text{liczba turystycznych miejsc noclegowych}}{\text{powierzchnia obszaru w km}^2}$$

Niestety, te wskaźniki, które wykorzystują liczbę turystów czy udzielonych noclegów nie uwzględniają liczby odwiedzających jednodniowych. Analizując wyniki niniejszego badania takich jednodniowych turystów jest 26,5%.

Kolejną grupą turystów, której nie uwzględniają te wskaźniki są ci, którzy nocują u rodzin czy znajomych i stanowią oni 9% badanych.

Tabela 6. Wskaźniki funkcji turystycznej w Krośnie w latach 2014-2020

Wskaźnik \ Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba turystów korzystających z noclegów w tys.	21492	22730	25073	30298	32278	38578	brak danych
Liczba udzielonych noclegów w tys.	40003	41088	44221	50368	55477	66615	brak danych
Liczba turystycznych miejsc noclegowych	355	409	409	475	481	569	664
Powierzchnia obszaru km ²	44	44	44	44	44	44	44
Liczba stałych mieszkańców obszaru w tys.	46934	46775	46565	46600	46532	46369	brak danych
Wskaźnik Deferta	488,45	516,59	569,84	688,59	733,59	878,77	brak danych
Wskaźnik Charvata	85,23	87,84	94,97	108,09	119,22	143,66	brak danych
Wskaźnik Schneidera	45,79	48,59	53,85	65,02	69,37	83,2	brak danych
Wskaźnik Beretjé`a-Deferta	0,76	0,87	0,88	1,02	1,03	1,23	brak danych
Wskaźnik gęstości bazy noclegowej na km ²	8,07	9,30	9,30	10,80	10,93	12,93	15,09

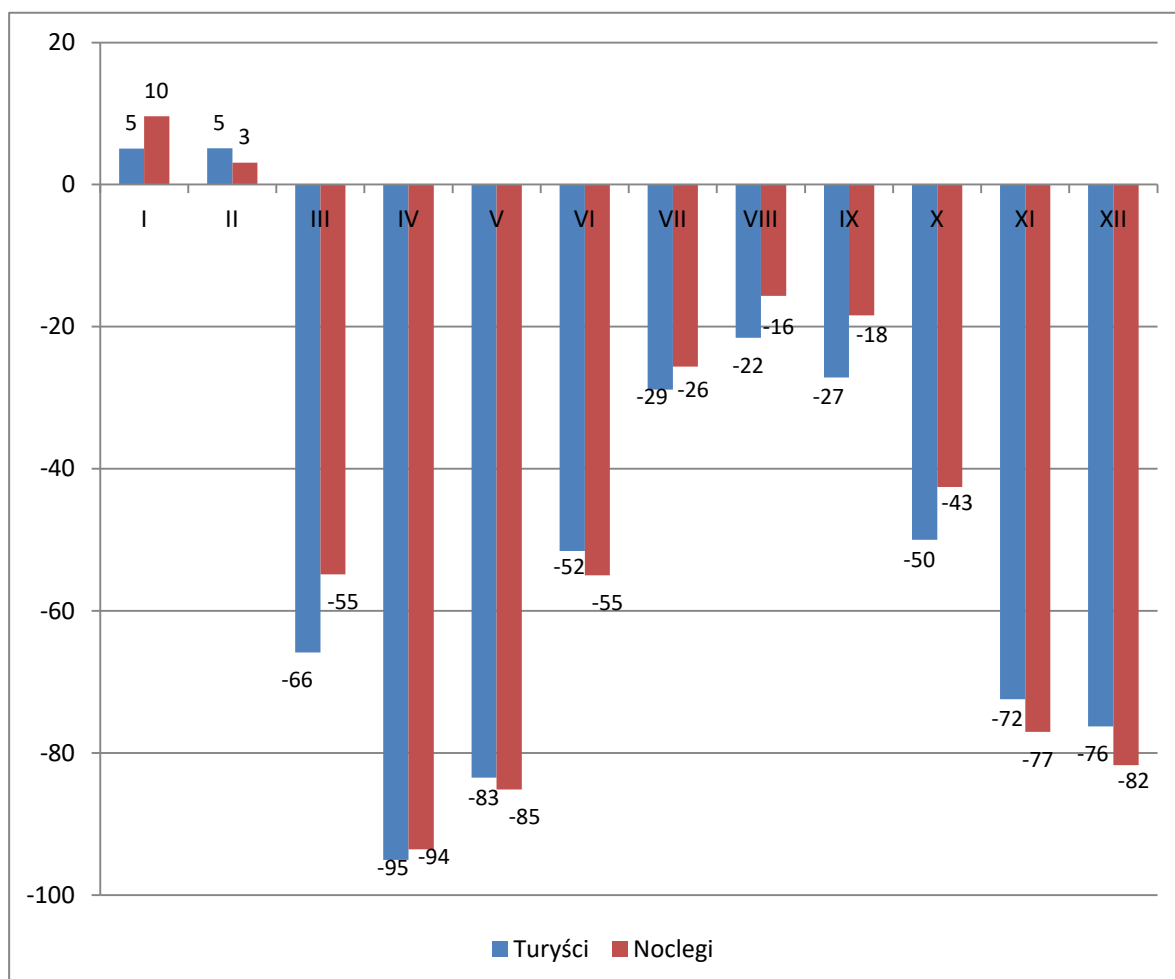
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza różnych danych i wskaźników starających się scharakteryzować ruch turystyczny i zagospodarowanie turystyczne Krosna w latach 2014-2019 wskazuje, że miasto rozwija się w tym względzie bardzo dobrze (tabela 6). Zauważalny jest stały i stabilny wzrost wszystkich wartości, bez ich wahań. Oznacza to, że miasto stopniowo, bez względu na okresowe wahania ruchu turystycznego, buduje swoją pozycję wśród innych produktów turystycznych. Należy pamiętać, że wartości niektórych wskaźników rosną wraz ze zmniejszaniem się liczby stałych mieszkańców Krosna, nie były to jednak zmiany znaczące.

Dostępne dane pozwoliły na analizę porównawczą wskaźników jedynie dla Krosna, Przemyśla i Nowego Sącza. Niestety, w chwili opracowywania raportu nie były dostępne bardziej szczegółowe dane dotyczące ruchu turystycznego i liczby udzielonych noclegów w powiatach w 2020 r. Tym samym nie było możliwe określenie za ten rok wskaźników funkcji turystycznej, jak: Deferta, Charvata, Schneidera oraz Beretjé`a-Deferta.

Na podstawie opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny danych dla województw można jednak poznać skalę zmniejszenia się ruchu turystycznego na Podkarpaciu w porównaniu do roku 2019, co prezentuje wykres 11. Wyraźnie widać, że przez pierwsze dwa miesiące 2020 r. liczba turystów notowała jeszcze stały, coroczny wzrost w granicach 5%.

Zamknięcie gospodarki w kolejnych miesiącach spowodowało dramatyczny spadek odwiedzin w kwietniu do poziomu 5% w stosunku do 2019 roku. Luzowanie obostrzeń sanitarnych w miesiącach wakacyjnych pozwoliło tylko na częściowe odbudowanie ruchu turystycznego. Odnosząc dane do poziomu z 2019 r. liczba turystów wyniosła 71% w lipcu, 78% w sierpniu i 73% we wrześniu. Ponowne jesienne i zimowe ograniczenia w działalności gospodarczej (ale z wyłączeniem np. podróży służbowych) zredukowało szeroko rozumiany ruch turystyczny do poziomu 24% liczby turystów z 2019 r.

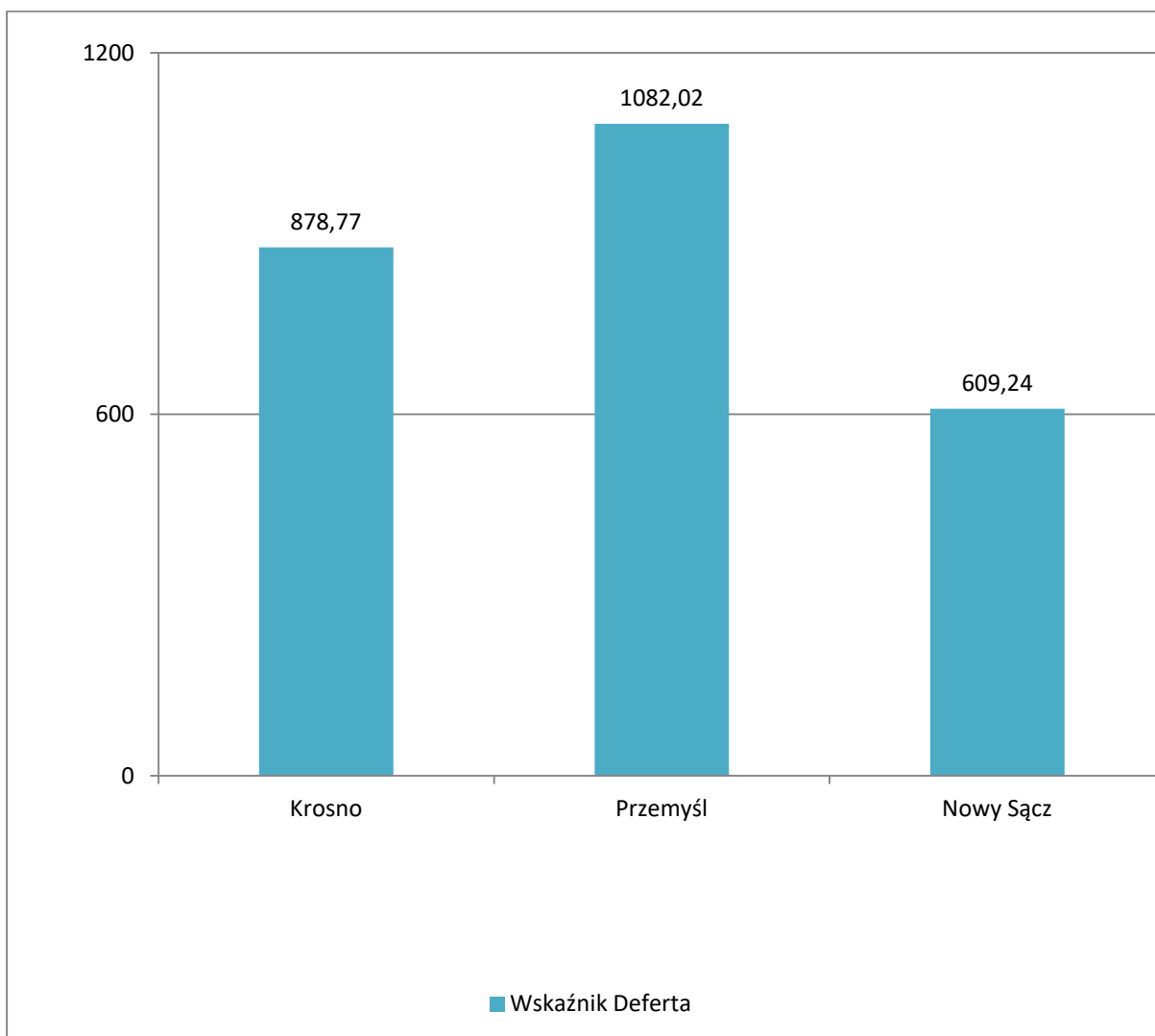
Wykres 11. Liczba turystów i udzielonych noclegów w poszczególnych miesiącach 2020 w odniesieniu do 2019 roku w województwie podkarpackim (w %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik Deferta

Niektórzy badacze podejmują się prób określenia kryterium jego oceny i uznają wartość 1000 jako wskazującą obszar dobrze rozwinięty pod względem turystycznym. Jednak interpretacja wskaźnika Deferta zasadna staje się w momencie dokonania analizy porównawczej ze względu na położenie geograficzne czy zbliżone założenia rozwoju turystyki na danym terenie. Wartości tego wskaźnika w roku 2014 dla Krosna wynosił 488, w Przemyślu 1054; a w Nowym Sączu 320.

Wartości wskaźnika dla tych miast w 2019 r. prezentuje wykres 12. Wyraźnie widać, że Krosno i Nowy Sącz w ciągu 5 lat prawie podwoiły wartości. Wskazuje to na stały rozwój turystyczny tych miast. Przemyśl natomiast utrzymuje pułap ponad 1000 punktów zwiększając wartość o 28 punktów.

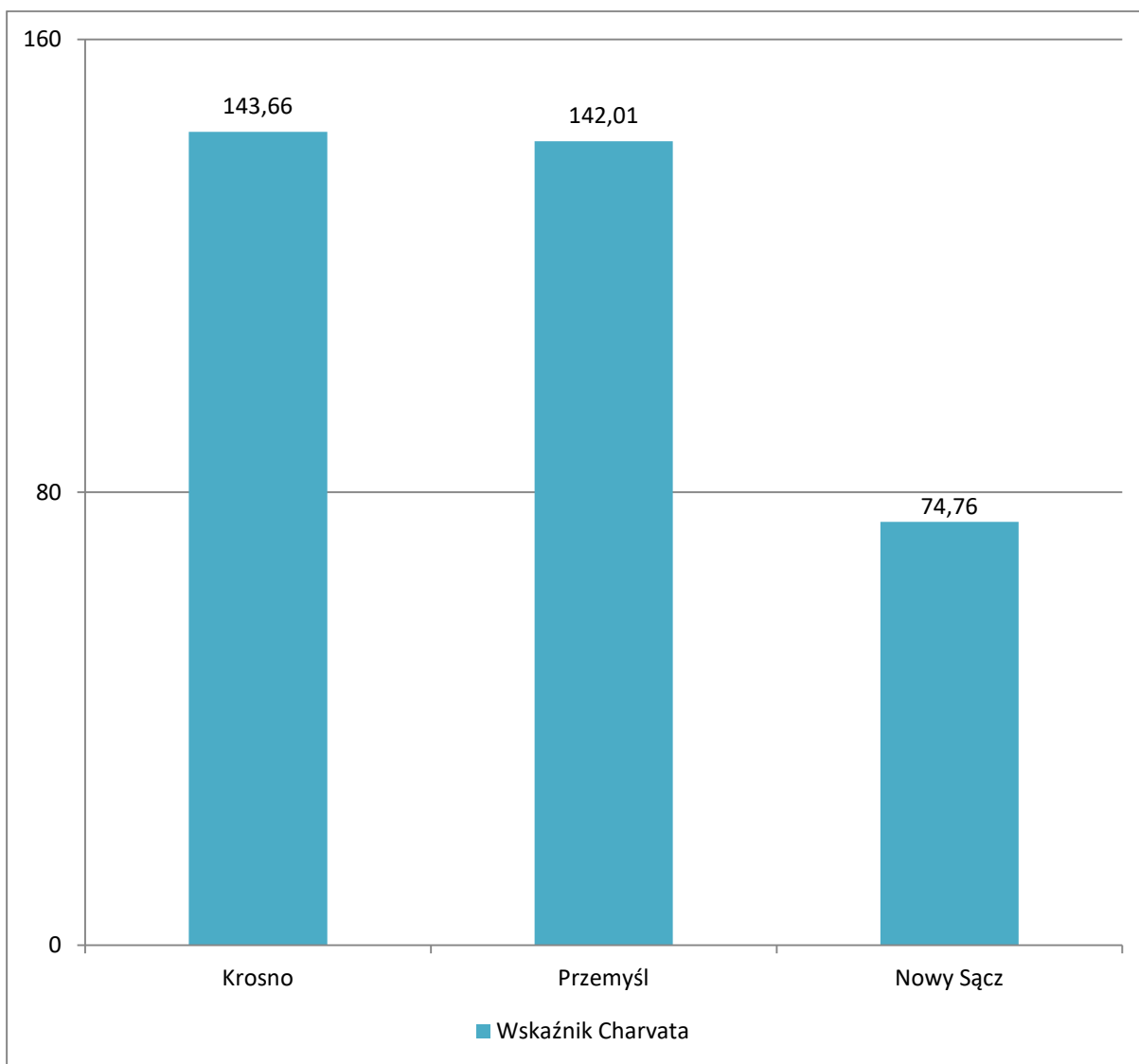

Wykres 12. Wartości wskaźnika Deferta w 2019 r., w wybranych miastach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik Charvata

Interpretacja wskaźnika Charvata, podobnie jak wskaźnika Deferta, wymaga dokonania analizy porównawczej. Jak wcześniej wspomniano, obarczony jest on błędem w postaci nieewidencjonowanych odwiedzających jednodniowych oraz miejsc noclegowych nie wykazywanych w statystykach Głównego Urzędu Statystycznego. W przypadku tego wskaźnika najwyższą jego wartość osiągnęło Krosno (wykres 13). Odnosząc dane do 2014

Wykres 13. Wartości wskaźnika Charvata w 2019 r., w wybranych miastach

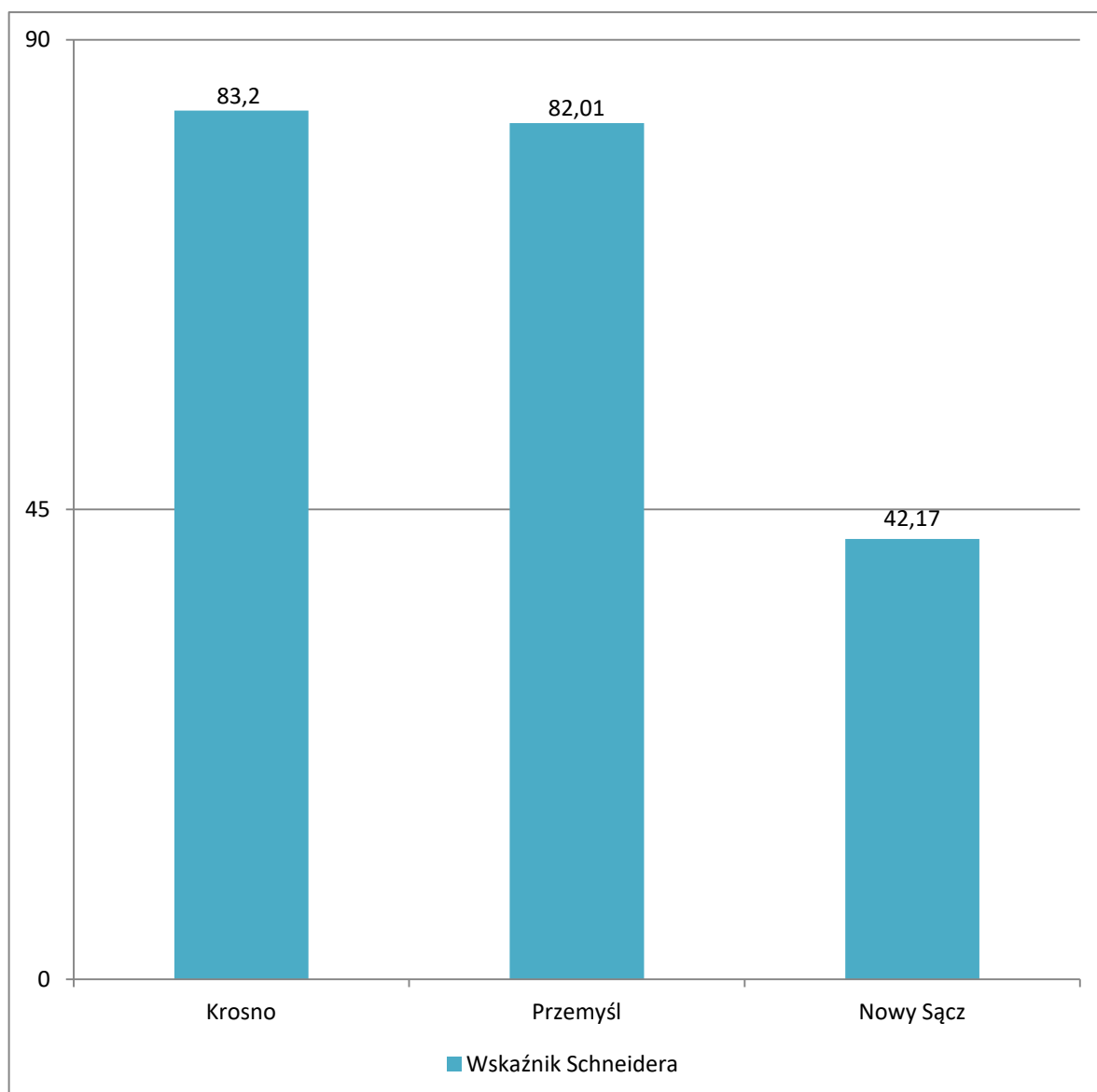
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

roku należy podkreślić, że ruch turystyczny najbardziej nasilił się także w Krośnie, gdzie wartość wskaźnika wzrosła o 58,6 punktów, dla Przemyśla o 17,1, a dla Nowego Sącza o 38,76.

Wskaźnik Schneidera

Za obszar dobrze rozwinięty pod względem turystycznym, uznaje się ten, dla którego wartość wskaźnika Schneidera osiąga liczbę 500. Dla Krosna jego wartość od lat systematycznie rosła osiągając w 2019 r. 83,2 punkty. Było to najwięcej spośród zestawionych miast, co przedstawia wykres 14.

Krosno wyróżniło się także dynamiką rozwoju w latach 2014 - 2019, w których zwiększyło wartość wskaźnika o 37,2 punkty (w odróżnieniu do Przemyśla - wzrost o 6 punktów i Nowego Sącza - wzrost o 20,17 punktów).

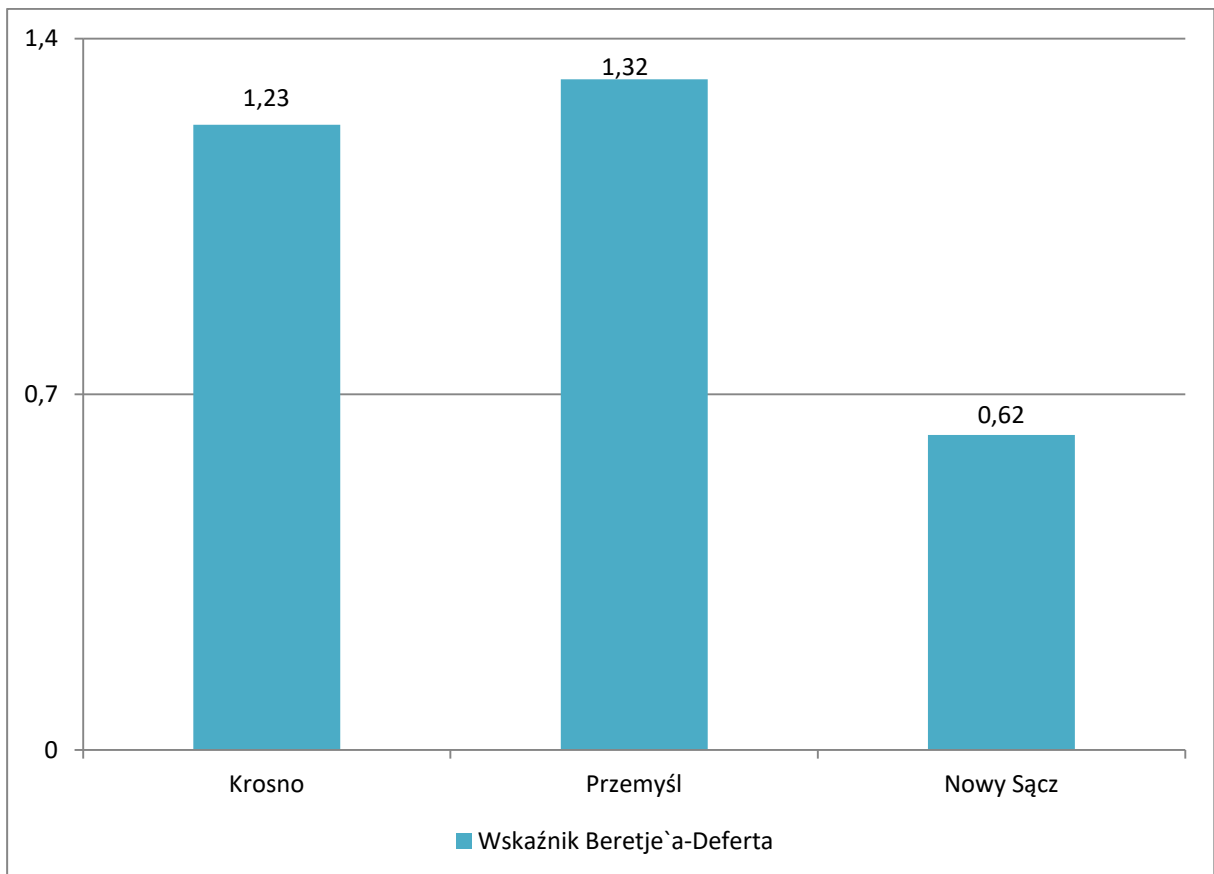

Wykres 14. Wartości wskaźnika Schneidera w w 2019 r., w wybranych miastach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik Baretje'a-Deferta

Interpretacja wartości wskaźnika Baretje'a-Deferta przez wielu badaczy postrzegana jest w różny sposób. Niektórzy wskazują, że za wysoko rozwiniętą funkcję turystyczną przyjąć można wartość równą 100 tego wskaźnika, co oznacza, że liczba miejsc w bazie noclegowej jest równa liczbie stałych mieszkańców. Inni natomiast twierdzą, że od wartości 100 zaczyna się dopiero wykształcać rzeczywista funkcja turystyczna, a dobrze rozwinięta funkcja turystyczna to wartość wskaźnika na poziomie 100-500.

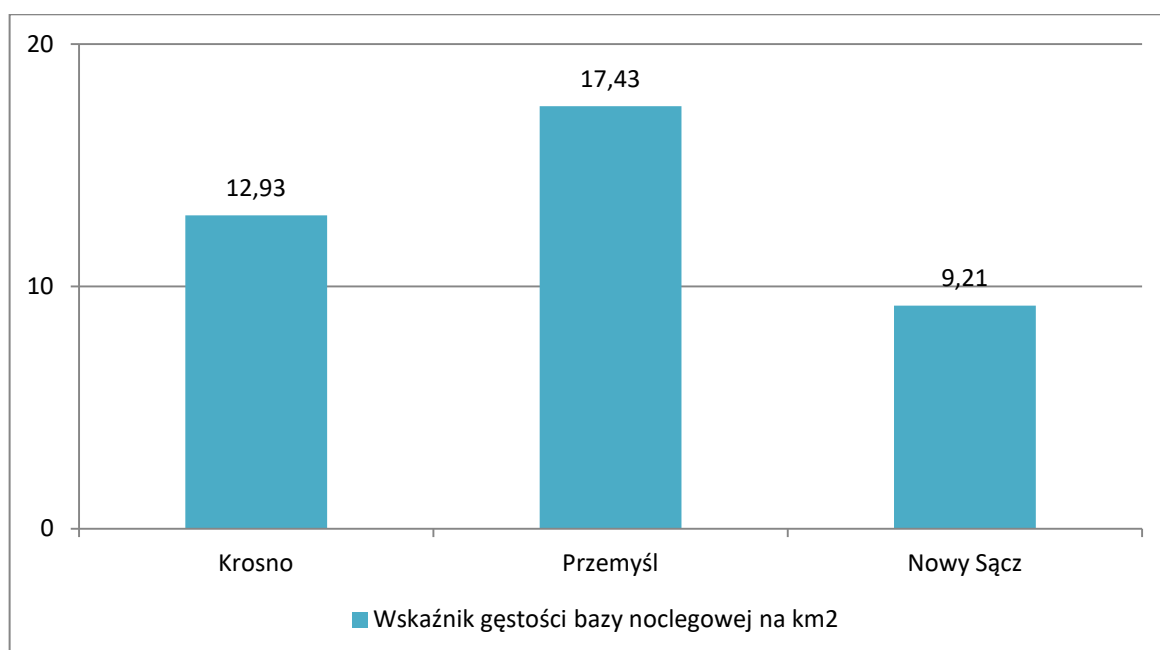
Wykres 15. Wartości wskaźnika Baretje'a-Deferta w 2019 r., w wybranych miastach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kolejni badacze dostosowując ten wskaźnik do terenu Polski stosują obniżone wartości i twierdzą, że wartość 50 świadczy o dobrze rozwiniętej funkcji turystycznej. Interpretacja wartości wskaźnika, jak widać, jest często zależna od kryteriów przyjętych przez badacza. Wartości wskaźników porównywanych miast prezentuje wykres 15. Warto podkreślić, że w ujęciu lat 2014 - 2019 jedynie Krosno zanotowało wzrost wskaźnika o 0,47 punktu, natomiast w Przemyślu i Nowym Sączu wartości spadły o 0,08 punktu.

Wskaźnik gęstości bazy noclegowej na km²

Wskaźnik gęstości bazy noclegowej jest jednym z podstawowych wskaźników oceniających zagospodarowanie turystyczne terenu. Za gminę rozwiniętą pod względem turystycznym często przyjmuje się przekroczenie wartości 50 tego wskaźnika. W przypadku terenów miejskich, o dużym zaludnieniu, trudno osiągnąć tę wartość. Jak wynika z wykresu 16, w roku 2019 wartość wskaźnika wynosiła dla Krosna 12,93, dla Nowego Sącza 9,21, a dla Przemyśla 17,43. Warto podkreślić jest jednak to, że w ujęciu lat 2014 - 2019 wartość wskaźnika najbardziej zwiększyła się w Krośnie (o 4,93 pkt.) i Nowym Sączu (o 1,21 pkt.). W Przemyśle poziom wskaźnika zmniejszył się o 1,57 punktu.

Wykres 16. Wartości wskaźnika gęstości bazy noclegowej na km² w 2019 r. w wybranych miastach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wieloaspektowe zjawisko turystyki trudno jest oceniać przez pryzmat funkcji turystycznej obszaru i jej wskaźniki. Jak wskazują badacze daje to jedynie przybliżoną ocenę poziomu rozwoju turystyki na danym terenie. Na niepewność w tym zakresie wpływa nie wykazywana w statystykach Głównego Urzędu Statystycznego liczba turystów - odwiedzających jednodniowych oraz nocujących u rodziny czy znajomych. Wątpliwość budzi również interpretacja poszczególnych miar funkcji turystycznej co do ich zastosowania. Liczba interpretacji np. wskaźnika Baretje'a-Deferta jest tak duża, że w zasadzie pozostaje zastosowanie własnej skali. Z drugiej jednak strony, wskaźniki te są cennym narzędziem analizy rozwoju obszarów turystycznych w funkcji czasu.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania pozwalają podjąć próbę ustalenia profilu turystów przyjeżdżających do Krosna w bardzo specyficznym dla turystyki roku 2020. Ich cechy charakterystyczne odzwierciedlają następujące akapity:

- odwiedzający Krosno pochodzą głównie z województw: mazowieckiego, podkarpackiego i dolnośląskiego; przyjeżdżają głównie samochodami osobowymi,
- niemal jedna trzecia turystów przybywających do Krosna to odwiedzający jednodniowi, którzy nie korzystają z usług noclegowych,
- podobnie jak w 2018 r. turyści w 2020 roku przeważnie zostawali w Krośnie 2-3 dni i byli to głównie podróżujący samodzielnie. Dłuższe pobyty częściej realizowały rodziny i podróżni z osobami towarzyszącymi,
- w odniesieniu do 2018 r. znacząco wzrósł odsetek osób przyjeżdżających po raz pierwszy,
- badani najczęściej przyjeżdżali do miasta aby zwiedzać zabytki, wypoczywać oraz uprawiać turystykę aktywną; te cele mają również tendencję wzrostową,
- Istotną rolę w kreowaniu chęci przyjazdu odgrywa internet i, co ważne, dla wszystkich grup wiekowych,

Odnosząc się do wartości poszczególnych wskaźników funkcji turystycznej można na ich podstawie wysnuć następujące wnioski:

- Krosno na rynku turystycznym nie pełni dominującej roli, jest jednak miastem z roku na rok częściej zauważanym i odwiedzanym przez turystów,
- w odróżnieniu od Przemyśla i Nowego Sącza wskaźniki intensywności ruchu turystycznego oraz stopnia zagospodarowania turystycznego w Krośnie stale i systematycznie zwiększają swoje wartości. Dynamika tych wzrostów jest największa

także w Krośnie, mniejsza w Nowym Sączu, a niektóre wskaźniki dla Przemysła mają tendencję spadkową,

- duży skok liczby turystów, udzielonych noclegów oraz wzrostów wartości wszystkich wskaźników funkcji turystycznej miasta nastąpił w 2019 roku,
- w przypadku Krosna wahania liczby jego stałych mieszkańców w poszczególnych latach nie mają znaczącego wpływu na wartości wskaźników, które wykorzystują te dane, to jest: wskaźnik Charvata, Schneidera oraz Baretje'a-Deferta,
- brak wielu danych z 2020 roku nie pozwala przedstawić rzeczywistego zmniejszenia ruchu turystycznego wywołanego okresowym zamykaniem gospodarki z powodu epidemii koronawirusa.

w Krośnie, w kwietniu 2021 roku